

Algunes lliçons de la crisi financera i del deute

Ds, 6/08/2011 per Eduard Ibáñez

[Apunts eticopolitics](#)

L'actual crisi del deute sobirà que viu Europa és la segona part de la crisi financera iniciada el 2008.

Som molts els que denuncien fa temps que ambdues crisis, profundament interconnectades, són en realitat la conseqüència d'un **funcionament econòmic global mal governat i amb enormes perversions.**

La crisi financera, que va estar punt de crear un col·lapse sense precedents, va mostrar de forma palmària que el **funcionament dels mercats financers internacionals reclama una nova i profunda regulació d'abast mundial**, per evitar la creació de bombolles especulatives que, un cop punxen, causen mals greus al conjunt de l'economia.

Avui sembla evident que són necessàries noves **normes i institucions reguladores** que facin prevenció dels riscos sistèmics, que redueixin l'especulació, **augmentin el control i la transparència** de tots els actors (fons de pensions, fons d'inversió, bancs, agències de qualificació...), que frenin la corrupció i els fraus (financers i fiscals) i que limitin les possibilitats d'enriquiment desproporcionat i arbitrari. En aquest sentit, resulta ja urgent **prohibir certes pràctiques especulatives** molt conegudes, així com crear un **tipus d'impost especial internacional** (o almenys europeu) sobre les transaccions financeres i també sobre els beneficis de les entitats financeres, que serveixi justament per crear un fons per afrontar les situacions de crisi com l'actual.

Malauradament, des de l'esclat de la crisi els governs no han estat capaços d'acordar la introducció de correccions efectives i profundes d'abast internacional en aquesta direcció.

La **crisi del deute sobirà** en molts països (posant-los en risc de suspensió de pagaments o de fallida i, per extensió, posant en perill l'euro), **deriva en bona mesura de l'excessiu endeutament públic generat precisament per la crisi financera**, ja que va exigir una despesa extra per salvar institucions financeres, per estimular l'economia o per fer front a majors necessitats socials, sumat a les males pràctiques o imprudències d'alguns governs. I un factor que ha agreujat aquesta crisi són precisament les pràctiques especulatives sobre el deute sobirà, multiplicades per la manca d'un efectiu govern sobre l'euro.

La recepta seguida fins ara s'ha demostrat profundament errònia: exigir als països afectats, entre ells Espanya, que retallin significativament la despesa per tal de reduir el dèficit i l'endeutament. En el cas, dels països en risc d'insolvència (Grècia, Irlanda, Portugal), la solució ha estat prestar-los diners (a preu car) a canvi d'aplicar una medicina d'emergència (reducció dràstica de la despesa, puja de taxes i impostos, privatitzacions...) a costa d'un gran sacrifici de la seva població.

Avui s'ha demostrat que **aquesta política és inútil i contraproductiva**, ja que no ha aturat l'atac especulatiu sobre el deute sobirà d'aquests països, incrementant el

seu cost, i ha generat dificultats econòmiques addicionals, la qual cosa, a la llarga, els impedeix reduir el dèficit i retornar els deutes... En el cas de Grècia, ja s'ha admès que no podrà pagar s'han acordat solucions per un impagament "controlat" que no és clar que hagin de funcionar. En el cas de països menys endeutats, com ara Espanya, la conseqüència també es veu clara: majors dificultats per créixer, caiguda dels ingressos públics, descens de la confiança dels mercats i més atacs especulatius sobre el deute, que fa pujar el seu cost i porta a més dificultats per reduir el dèficit... en fi, un cercle viciós que no sembla que tingui massa sortida si no hi ha una solució europea.

A la vista de tot això, sembla cada cop més evident per tothom que cal canviar l'orientació. **Europa ha d'entendre que necessita una millor governació econòmica i fer un pas endavant cap a un veritable banc central europeu que emeti el seu propi deute o avaluï el deute de tots.** O sigui, compartir no solament un mercat únic i una moneda, sinó també el deute (encara que sigui amb condicions i limitacions). Només això pot fer més forta a Europa i sortir d'aquesta espiral negativa.

Un altre lliçó sembla també evident: no es poden exigir als països retallades de despesa dràstiques i a curt termini, ja que a la llarga perjudiquen l'economia i, en especial, als sectors socials més vulnerables, que són els que menys responsabilitat tenen en la situació creada. **En temps de crisi, cal ajudar els països a mantenir una despesa pública suficient, equitativa i intel·ligent per no fer caure més l'economia i atendre els col·lectius perjudicats.**

D'altra banda, **quan un país arriba a una situació en la que no pot pagar el seu deute, els qui han prestat diners i en treuen benefici, han d'assumir una pèrdua** (sobretot els especuladors), ja que això forma part del risc que lliurement van acceptar i en base al qual van obtenir guanys. Cal, doncs, crear mecanismes internacionals que assumeixin el control d'aquestes situacions i que determinin, tenint en compte tots els interessos en joc, quin és el deute que cal pagar i quin s'ha de cancel·lar.

Certament, s'han fet ja alguns passos per avançar en algunes de les mesures esmentades en aquest article, però són insuficients. Cal que l'opinió pública "indignada" faci una pressió sobre els governants ben enfocada i realista.